

*Ткачук Б. П.,
студент 4 курсу Інституту прокуратури та слідства,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

СПОСОБИ НАБУТТЯ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПОРТОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО МОРСЬКІ ПОРТИ»

Морський транспорт є одним з найбільш економічно-вигідних секторів економіки. Доходи від діяльності морських і річкових портів як в Україні, так і в інших країнах світу є важливим джерелом поповнення державного та місцевого бюджетів. Також багато суб'єктів господарювання зацікавлені здійснювати свою господарську діяльність в морських портах. Адже морські та річкові порти виступають з одного боку як важливі транспортні вузли, а з іншого — як привабливі сфери для здійснення господарської діяльності. Не можливо не вказати на значущість морських портів України для економіки міста, в якому знаходиться морський порт.

Сьогодні, багато науковців і практиків зазначають, що проблема підвищення ефективності морського транспорту, управління вантажопотоками, організації транспортно-експедиційного обслуговування вантажовласників є головним завданням не лише розвитку морського транспорту, а й забезпечення можливості існування морського сектору економіки як такого. За даними фахівців Мінінфраструктури, портова галузь України потребує залучення близько 25 млрд. грн. інвестицій [4].

Для реформування було реалізовано значну кількість економічних і правових заходів. Одним із таких заходів стало прийняття Закону України «Про морські порти України» від 17.05.2012 року (далі — Закон) [1]. Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні основи діяльності в морських портах України. Особливу увагу хотілось би зупинити на Розділі Закону, що присвячений земельним і майновим відносинам.

Перш ніж розглядати майнові відносини слід визначити, що згідно із Законом до об'єктів портової інфраструктури відносяться — рухомі та нерухомі об'єкти, що забезпечують функціонування морського порту, у тому числі акваторія, гідротехнічні споруди, доки, буксири, криголами та інші судна портового флоту, засоби навігаційного обладнання та інші об'єкти навігаційно-гідрографічного забезпечення морських шляхів, системи управ-

ління рухом суден, інформаційні системи, перевантажувальне обладнання, залізничні та автомобільні під'їзні шляхи, лінії зв'язку, засоби тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інші засоби, обладнання, інженерні комунікації, розташовані в межах території та акваторії морського порту і призначені для забезпечення безпеки мореплавства, надання послуг, забезпечення державного нагляду (контролю) в морському порту;

Ст. 23 Закону України «Про морські порти» визначає, що майно, що використовується під час провадження діяльності у морському порту, може перебувати у державній, комунальній та приватній власності. Крім цього ч.2 ст. 3 і ст. 25 Закону визначають можливість передачі майна в порядку оренди, концесії чи приватизації.

Відповідно до Закону України «Про концесії» [2] в концесію може передаватися майно цілісних майнових комплексів державних підприємств, і об'єкти держвласності, які використовуються для здійснення діяльності у сфері будівництва та експлуатації морських портів та їх інфраструктури.

В свою чергу Кабінет Міністрів України ухвалив постанову «Деякі питання надання в концесію об'єктів державної власності» [3], згідно з якою до переліку об'єктів держвласності, які можуть передаватися в концесію, внесено всі 18 державних морських торговельних портів України.

Слід відзначити, що концесія є найбільш ефективною формою відносин держави та інвестора в частині розвитку портової інфраструктури, на відміну від приватизації, зберігаючи, таким чином, майно в державній власності та одночасно залучаючи приватні інвестиції в галузь. Від впровадження концесійної моделі залучення інвестиційних коштів в портову галузь урядом очікується отримання обсягів надходжень до держбюджету, які вищі від існуючого рівня щорічних дивідендів, одержуваних державою від господарської діяльності портів.

Ще одним способом набуття майнових прав на об'єкти морської портової інфраструктури є їх приватизація. Відповідно до ст. 25 Закону приватизація об'єктів портової інфраструктури, крім стратегічних об'єктів, у межах морських портів здійснюється відповідно до законодавства про приватизацію з урахуванням відповідних особливостей. При цьому об'єктами приватизації є: єдині майнові комплекси державних підприємств та акції публічних акціонерних товариств, утворених у процесі реорганізації на базі цехів, виробництв, дільниць, інших підрозділів державних підпри-

ємств — морських портів, до складу яких входять усі види майна, призначеного для їх діяльності; окреме індивідуально визначене майно, передбачене частиною шостою цієї статті; акції (частки, паї), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, утворених на базі єдиних майнових комплексів, збудованих за рахунок державних та приватних інвестицій відповідно до інвестиційних договорів та договорів про спільну діяльність.

Закон визначає, що єдині майнові комплекси державних підприємств та 100 відсотків акцій статутного капіталу публічних акціонерних товариств підлягають продажу на конкурентних засадах.

Закон закріплює, що якщо окремий індивідуально визначений об'єкт портової інфраструктури (крім стратегічних об'єктів портової інфраструктури), що використовується суб'єктом господарювання на підставі договору оренди, який укладений до дня набрання чинності Законом, і прийнято рішення про його приватизацію, то суб'єкт господарювання має право на його викуп за умови, що ним здійснено поліпшення такого майна вартістю не менш як 25 відсотків його залишкової (відновної за вирахуванням зносу) вартості на момент приватизації.

Таким чином, Закон України «Про морські порти України» заклав основи залучення приватних інвестиційних коштів в розвиток морських портів. При цьому держава має максимально забезпечити доступність для всіх суб'єктів господарювання можливість участі в концесійних та приватизаційних конкурсах, виключити монополізацію, забезпечити залишення стратегічних об'єктів портової інфраструктури у державній власності, а також контролювати ефективність використання майна та дотримання умов укладених договорів.

Література

1. Про морські порти: Закон України від 17.05.2012 року // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 7. — ст. 65.
2. Про концесії від 16.07.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1999. — N 41. — ст.372 .
3. Деякі питання надання в концесію об'єктів державної власності Затв. Постановою Кабінету міністрів України від 15 жовтня 2012 р. № 1055 // Урядовий кур'єр від 24.11.2012. — № 217 .
4. Щодо затвердження Стратегії розвитку морських портів України на період до 2038 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mtu.gov.ua/uk/transport/print/35279.html>.